

DOI: 10.31866/2410-1176.45.2021.247398

УДК 792.82:793.324]:7.071.2(092)Кіліан

**БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ ІРЖІ КИЛІАНА:
ВІД БАЛЕТНОЇ СЦЕНИ
ДО КІНОТАНЦЮ**

Ткаченко Ірина Олександрівна
Кандидат педагогічних наук,
ORCID: 0000-0002-7612-1082,
e-mail: irisha310192@gmail.com,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка,
вул. Роменська, 87, Суми, Україна, 40002

Мета статті — висвітлити етапи балетмейстерської діяльності Іржі Кіліана та їх вплив на розвиток хореографічного мистецтва епохи постмодерну. Методологія дослідження. Аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, які застосовувалися для з'ясування стану розробленості проблеми, виявлення біографічних відомостей, характеристики балетмейстерської діяльності Іржі Кіліана; біографічний метод, який посприяв вивченню творчої діяльності балетмейстера; історико-генетичний аналіз та метод періодизації, які дозволили розглянути проблему дослідження у часовому континуумі та виокремити чотири етапи балетмейстерської діяльності хореографа-філософа, з'ясувати особливості стилю, хореографічної мови на кожному із етапів. Наукова новизна. Уперше в українському мистецтвознавстві висвітлено етапи балетмейстерської діяльності Іржі Кіліана; розкрито сутність його унікального авторського стилю; узагальнено методику та специфіку роботи митця із танцівниками власно створеної трупи при Нідерландському театрі танцю; виявлено особливості хореографічної мови Кіліана крізь призму постмодерністської епохи. Висновки. Доведено, що балетмейстерська діяльність Іржі Кіліана характеризується чотирма етапами (сюжетно-драматургічний, «чорно-білий», віддалено-ілюзійний, візуальний) та відзначається авторським стилем, експериментальним новаторством, який полягає у поділі балетної трупи за віковою категорією та участю танцівників у постановочному процесі. Постмодерністська філософсько-естетична концепція сприяє пошуку нового авторського хореографічного напрямку, який втілюється в кінотанці Іржі Кіліана. Традиційна версія балету «Кармен», представлена Кіліаном у новій трагікомічній інтерпретації, стала еталоном короткометражних хореографічних фільмів та продемонструвала широкому загалу зовсім інше трактування. Класичні взаємини та почуття між чоловіком і жінкою, які присутні в «Кармен» Бізе, Кіліан перетворює на любов жінки до автомобіля, що пояснюється буденністю постіндустріального суспільства.

Ключові слова: хореографія; постановка; балет; балетмейстер; театр танцю; хореограф-філософ; кінотанець

Вступ

Сьогодні у закладах вищої освіти України активно здійснюється підготовка фахівців із хореографії. Вибудований освітній процес передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку. Опановуючи методику викладання та виконання класичного, народно-сценічного, сучасного танців, особливе місце у підготовці професійних хореографів посідає композиція танцю та мистецтво балетмейстера. Керуючись багаторічним хореографічним надбанням та звертаючись до педагогічної, творчої діяльності видатних хореографів-балетмейстерів, майбутні фахівці з хореографії збагачують власний танцювальний потенціал, підвищують свої балетмейстерські вміння, навички й таким чином роблять особистий внесок у розвиток вітчизняного хореографічного мистецтва та освіти загалом. Під таким кутом зору вбачаємо за належне знайомити учасників освітнього процесу із митцями постмодерністської епохи. Як наслідок, звертаємося до творчої діяльності одного із найвідоміших балетмейстерів світу, хореографа-філософа, новатора, експериментатора танцювального мистецтва, класика сучасної хореографії Іржі Кіліана.

У вітчизняному та зарубіжному науковому просторі окремі аспекти означеного питання частково розглянули: В. Маліновський (2018) — у публікації «Синтез класичного та постмодерн танцю як фундамент для більшого впливу ідейної та емоційної сфери вистави на глядача» дослідник охарактеризував поєднання класичного та сучасного танців у творчості відомих балетмейстерів, зокрема Іржі Кіліана; здійснила спробу дослідити філософський зміст та основні естетичні принципи балетмейстерської

діяльності Іржі Киліана С. Легка (2019) у публікації «Філософське підґрунтя творчості балетмейстера Іржі Киліана»; Е. Вакаріно (Vaccarino, 2001) у науковій розвідці «Іржі Киліан» демонструє світовий мистецький публіці не тільки біографічні дані митця, але й розкриває філософсько-естетичну концепцію, особливості хореографічної мови балетмейстера.

Аналіз останніх наукових розвідок засвідчує, що, незважаючи на активну увагу до творчості світового хореографа, проблеми балетмейстерської діяльності Іржі Киліана, зокрема основних етапів та творчої специфіки на кожному із них, є недостатньо висвітленими.

Наукова новизна статті полягає в тому, що вперше в українському мистецтвознавстві висвітлено етапи балетмейстерської діяльності Іржі Киліана; розкрито сутність унікального авторського стилю Киліана; узагальнено методику та специфіку роботи митця із танцівниками власно створеної трупі при Нідерландському театрі танцю; виявлено особливості хореографічної мови Киліана крізь призму постмодерністської епохи.

Мета статті

Мета дослідження полягає у висвітленні етапів балетмейстерської діяльності Іржі Киліана та їх вплив на розвиток хореографічного мистецтва епохи постмодерну.

Методологія дослідження. Аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, які застосовувалися для з'ясування стану розробленості проблеми, виявлення біографічних відомостей, характеристики балетмейстерської діяльності Іржі Киліана. Біографічний метод посприяв вивченню творчої діяльності балетмейстера. Історико-генетичний аналіз та метод періодизації дозволили розглянути проблему дослідження у часовому континуумі та виокремити чотири етапи балетмейстерської діяльності хореографа-філософа, а також з'ясувати особливості стилю, хореографічної мови на кожному із етапів.

Виклад матеріалу дослідження

На основі застосування біографічного методу наукового дослідження констатуємо, що видатний танцівник, хореограф, талановитий балетмейстер, постановки якого користуються популярністю і завойовують прихильність світової публіки, народився 21 березня 1947 року в Празі. Займатися балетом Іржі Киліан розпочав з дев'ятирічного віку в стінах балетної школи при Празькому національному театрі. З 1962 року Киліан продовжив навчання в консерваторії. Зауважимо, що юний танцівник відзначався особливим хореографічним талантом, за що отримав стипендію Британської ради та був удостоєний стажуванням в Лондоні при школі Королівського балету (Конотом, 2019, с. 95).

Віртуозною технікою та виконавською майстерністю Іржі Киліана зацікавився один із найвідоміших хореографів-новаторів Німеччини, засновник трупі Штутгартського балету Джон Кранко. Саме Кранко запропонував Киліану співпрацю (посаду соліста в трупі Штутгартського балету). Доцільно наголосити, що становлення хореографічного світобачення митця відбулося в трупі Кранко, створення та професійна діяльність якої припадала на епоху модернізму і яка вирізнялася інноваційною філософською концепцією, своєрідною танцювальною естетикою.

Друга половина ХХ століття, зокрема 70-ті роки, вносять свої корективи в становлення та розвиток світового мистецтва, зокрема й хореографічного. Широкої популярності набуває зароджений ще на початку ХХ століття танець модерн. Все частіше у своїх спектаклях хореографи-постановники відмовляються від традиційних балетних форм та звертаються до вільної пластики, відтворення емоційного, душевного стану виконавців (Чепалов, 2007, с. 79).

Доведено, що філософський концепт та інноваційні танцювальні техніки в стилі модерн набувають популярності на території Німеччини та Америки. Модерність хореографічного мистецтва підтримує і Іржі Киліан, балетмейстерська діяльність якого в 70-ті роки ХХ століття пов'язана з Нідерландським театром танцю, де він очолює танцювальну трупі. Разом із артистами театру танцю Киліан створює низку постановок, детальний аналіз яких надає підстави зауважити, що провідною ознакою балетмейстерської діяльності Іржі став поділ танцівників за віковою категорією та створенням відповідного репертуару для кожної групи виконавців.

Міжнародна слава прийшла до Іржі Киліана в кінці 70-х років, коли на фестивалі в Америці (Міжнародний фестиваль Сполето в м. Чарльстон, Південна Кароліна, США) він представив публіці балет «Симфоніетта» на музику Л. Яначека. Популярність і визнання Киліану-балетмейстеру, постановнику вільних балетів приносять його шедеври, зокрема «Симфонія псалмів» (1978 р.) та «Весілляч-

ко» (1982 р.) на музику І. Стравінського, «По зарослій стежині» (1980 р.) на музику Л. Яначека, «Пасовище» (1983 р.) на музику К. Чавеса, «Дитя і чари» (1984 р.) на музику М. Равеля. Отже, можемо стверджувати, що 70-ті роки ХХ століття є «стартовим», сюжетно-драматургічним етапом у балетмейстерській діяльності Іржі Киліана. Означений етап характеризується переважно сюжетними постановками, які підпорядковуються драматургічній хореографічній побудові.

Початок 80-х років ХХ століття визначає новий, «чорно-білий», етап у творчості Іржі Киліана. Балетмейстер відмовляється від сюжетних постановок, які були актуальними на початку його кар'єри. Киліан все частіше звертається до авангарду, якому притаманні відмова від традицій та естетики класичного балету. Констатуємо, що авангардне хореографічне мистецтво було націлене на утвердження танцю модерн та поєднання його рухів із елементами джаз-танцю та класичного танцю (Іржі Киліан, 2018).

Як наслідок, результат поєднання танцювальних напрямків зумовив створення митцем власного особливого стилю, завдяки якому його стали називати хореографом-філософом. Зауважимо, що постановки Киліана, представлені широкому загалу в період 80-х років, відзначаються як філософським, так і психологічним спрямуванням, зокрема емоціями, переживаннями, почуттями. У своїх балетах, завдяки фізичним можливостям танцівників, балетмейстер досліджував усю глибину людської натури, почуттів. До того ж Киліан звертається до абстрактних опусів, де є простір, час, форма та в яких метафори перетворюються на рухи. На означеному етапі Іржі Киліан ставить балети, які об'єднує в єдину групу «Чорно-білих балетів», а саме: «Шість танців» (1986 р.) на музику В. Моцарта, «Гру закінчено» (1988 р.) на музику А. Вебера, «Падаючі ангели» (1989 р.) на музику С. Райха.

Наступний етап у творчості балетмейстера (90-ті роки ХХ століття) характеризується відмовою від авангардизму та зверненням до сюрреалізму й абстракціонізму. У Киліана змінюється філософія та естетика танцювального мистецтва загалом. Відрізняється й манера його постановок. Балетмейстер звертається до підсвідомих образів, використовує оптичні ілюзії та парадоксальне поєднання форм. Його постановки («Сарабанда» (1990 р.) на музику І. Баха, «Солодкі сни» (1990 р.) на музику А. Вебера, «Маленька смерть» (1991 р.) на музику В. Моцарта, «Місцезнаходження невідомо» (1994 р.) на музику А. Пярта, А. Вебера, С. Райха, Ч. Айвза, М. де Роо) втрачають раціональне мислення.

У 1995 році Іржі Киліан стає директором Нідерландського театру танцю. Він проводить реформаторську діяльність у трупі театру, яка показує життя танцівників у трьох вимірах, що пояснюється поділом акторів на вікові категорії. Як наслідок з'являється Нідерландський театр танцю I (молоді танцівники (17–24 роки), Нідерландський театр танцю II (основна трупа), Нідерландський театр танцю III (балетні пенсіонери від 40 років) (Vaccarino, 2001, с. 67).

Зауважимо, що на честь 35-річного ювілею Нідерландського театру танцю та 20-річного керівництва Іржі Киліаном трупою театру публіці було представлено спектакль «Арчимбольдо» (1995 р), учасниками якого й були вище зазначені три трупи Нідерландського театру танцю. До того ж спектакль демонстрував постановки хореографів-танцівників, які були артистами трупи, а також фрагменти балетів самого Киліана. Наголосимо, що в 2000 р. «Арчимбольдо» був поставлений на сцені Паризької опери під девізом самого Киліана: «Минуле — це історія, майбутнє — таємниця, сьогоднішнє — подарунок». Уже в 1999 році Киліан залишає пост артистичного директора театру. Однак до 2009 року він продовжує виконувати обов'язки балетмейстера трупи.

Одну з найуспішніших постановок Іржі Киліан здійснив на музику Дірка Хібріха. Саме в 2004 році мистецький світ побачив балет «Безсоння», участь у якому взяло лише шість танцівників трупи Киліана. Оригінальним і захопливим балетмейстерським рішенням стала завіса з білих аркушів, що перетинала сцену по діагоналі. Зауважимо, що саме завдяки такому філософсько-мистецькому задуму Киліану вдалося створити межу між вигадкою та реальністю, свідомим і несвідомим. Постановка «Безсоння» складається із шести танцювальних монологів і чотирьох дуетних номерів та представляє собою бажання, прагнення, взаємини між людьми. Аналізуючи постановку «Безсоння», доходимо думки, що Іржі Киліан, звертаючись до філософської концепції постмодернізму, вдало розкриває хореографічні нюанси та знаходить такі танцювальні рухи, які здатні висловити найдрібніші порухи душі.

Висвітлюючи творчу діяльність Киліана-балетмейстера, постановки якого викликають різноманітні емоції у публіки, доцільно зауважити, що досить часто глядачі неправильно сприймають задум хореографа-філософа. Насолоджуючись традиційними класичними балетами, які чітко демонструють за допомогою хореографічних па сюжетну лінію спектаклю, публіка, не відчуваючи філософський, естетичний підтекст кожної постановки Киліана, часто залишається байдужою до шедеврів митця. Таке несприйняття пояснюється обмеженим мистецько-філософським, естетично-культурним світоглядом сучасного молодого покоління (Шариков, 2008, с. 53).

Доцільно наголосити, що особливістю експериментально-інноваційної ідеї Киліана є поєднання елементів класичного танцю з танцем модерн та фольклорною традицією. Штучно створений балетмейстером творчий союз постійно підпорядковується філософським законам. Варто зауважити, що постановки Киліана вирізняються особливим форматом — усі його балети є мініатюрами тривалістю 15–20 хвилин.

Початок XXI століття характеризується не тільки новим тисячоліттям, а й новим світобаченням, іншою культурою, ідеологією. Виникнення нових мистецьких видів, жанрів, напрямків, навіяних постмодерністською епохою, спричиняють трансформацію хореографічного мистецтва. Задля розширення та збагачення танцювальної культури балетмейстери, працюючи із трупною артистів, звертаються до камери. Як наслідок, Іржі Киліан, будучи ініціатором хореографічного кінометражу, долучається до відеоформату, щоб висловити універсальність художньої мови за допомогою танцю (кінотанцювальний етап балетмейстерської діяльності Іржі Киліана) (Бернадська, 2013, с. 80).

Один із найвідоміших короткометражних хореографічних фільмів Іржі Киліан представив у 2006 році. Знаменита опера Жоржа Бізе «Кармен» постала в новій трагікомічній інтерпретації. Знятий в просторі зруйнованої бурею чеської вугільної шахти танцювальний фільм набуває радикальної і водночас витонченої, з гумором інтерпретації. Киліанська Кармен — жінка поважного віку, яка разом зі своїми спільниками мешкає на звалищі старих автомобілів. Вважаємо, що саме завдяки означеній ідеї Киліан намагається обіграти назву новели, розповісти непросту історію взаємозв'язку людини із машиною, який склався в постіндустріальному суспільстві.

Зауважимо, що любов і пристрасть головної героїні хореографічної короткометражки — це не любов до чоловіка, а любов до машини. Основною сюжетною лінією постановки стає тема мрії. Наголошено, що класична версія «Кармен» демонструє прагнення Хосе вбити Кармен. Образ, принижене самолюбство чоловіка стали реакцією на відмову героїні. Киліан наділяє Кармен незалежним, самореалізованим образом. Героїня тричі воскресає з мертвих після низки автокатастроф. У фіналі вона їде в блакитну далечінь на машині своєї мрії.

На нашу думку, застосування елементів кінематографа в хореографії надає можливість зафіксувати й передати творчий досвід як окрему частину пам'яті митця. Аналізуючи постановки Іржі Киліана, ми доходимо висновку, що для балетмейстера пам'ять є чимось нематеріальним, віртуальним, а її обсяг пов'язаний з часом, що перебуває в прискореному або уповільненому русі. У своїх роботах Киліан демонструє гру зі швидкістю, динамікою. Його хореографія, крім акробатичних дуетів, насичена плавністю, оригінальністю, грацією.

Пошук нових засобів, збагачення лексичного фонду завжди мали позитивне значення для розвитку мистецтва в цілому. Іржі Киліан оживляє відносини між танцем і кінематографом. Він не виконує танець на камеру, який знятий з однієї точки. Хореограф оживляє нову візуальну поетику й відкриває хореографічному світу інноваційну конструкцію передачі танцювального матеріалу через відео. Комічні, поетичні, вишукані й стрімкі образи балетмейстер розкриває через сюрреалістичні історії, які насправді є проєкціями людського мислення.

Висновки

У статті висвітлено основні етапи балетмейстерської діяльності Іржі Киліана, зокрема сюжетно-драматургічний (70-ті рр. XX ст. — звернення митця до сюжетних постановок, дотримання в балетах драматургічної побудови танцю); «чорно-білий» (80-ті рр. XX ст. — відмова від сюжетних постановок, наповнення останніх філософським та психологічним аспектом); віддалено-ілюзійний (90-ті рр. XX ст. — звернення до підсвідомих образів, використання оптичних ілюзій, парадоксального поєднання форм); візуальний (поч. XXI ст.; звернення до короткометражних хореографічних фільмів).

Доведено, що Іржі Киліан, один із основоположників філософської концепції хореографічного мистецтва, звертаючись до різноманітних мистецьких течій (авангардизм, сюрреалізм, абстракціонізм) відтворює у своїх постановках реалію художнього життя означеного часу. Відмовившись від канонів класичного танцю, хореограф-філософ, експериментатор танцювального мистецтва створив свій унікальний авторський стиль та власну методику роботи із артистами-танцівниками. Остання полягає в тому, що всі учасники трупи Киліана беруть участь у творчому постановочному процесі. Саме досвід танцівників, їхнє світобачення збагачують хореографічне мистецтво, а тренувальний процес стає цікавішим, ефективнішим.

Встановлено, що хореографічне мистецтво постмодерністської епохи підштовхнуло Кіліана до пошуку нової мови, зокрема до короткометражних хореографічних фільмів. Трансформована класична версія «Кармен» стала взірцем нового напрямку в хореографічному мистецтві — кінотанець Іржі Кіліана.

Проведена наукова розвідка не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми й засвідчує необхідність її подальшого розроблення за такими перспективними напрямами, як вивчення досвіду балетмейстерської діяльності європейських та американських хореографів, висвітлення стилістичних особливостей сучасних постановок, дослідження перформансу як форми танцю епохи постмодерн.

Список використаних джерел

- Бернадська, Д. (2013). Сучасна хореографія в контексті синтезу мистецтв. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 7, 78-86.
- Іржи Кіліан. (2018). Belcanto.ru. <https://www.belcanto.ru/kylian.html>
- Конотом, И. (2019). Кинокурс хореографии Иржи Килиана. *Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой*, 5, 94-106.
- Легка, С. (2019). Філософське підґрунтя творчості балетмейстера Іржі Кіліана. *Актуальні питання мистецької педагогіки*, 10, 22-26.
- Маліновський, В. (2018). Синтез класичного та постмодерн танцю як фундамент для більшого впливу ідейної та емоційної сфери вистави на глядача. *Молодий вчений*, 5(57), 144-146.
- Чепалов, О. (2007). *Хореографічний театр західної Європи ХХ ст.* ХДАК.
- Шарииков, Д. (2008). *Класифікація сучасної хореографії: напрями, стилі, види.* Видавець В. Карпенко.
- Vaccarino, E. (2001). *Jiri Kylian.* L'Epos.

References

- Bernadska, D. (2013). Suchasna Khoreohrafiia v Konteksti Syntezu Mystetstv [Contemporary Choreography in the Context of Arts Synthesis]. *Aktualni Pytannia Humanitarnykh Nauk [Humanities Science Current Issues]*, 7, 78-86 [in Ukrainian].
- Chepalov, O. (2007). *Khoreohrafichnyi Teatr Zakhidnoi Yevropy XX st. [Choreographic Theatre of Western Europe of the Twentieth Century]*. Kharkiv State Academy of Culture [in Ukrainian].
- Jiri Kylian. (2018). Belcanto.ru. <https://www.belcanto.ru/kylian.html> [in Russian].
- Konotom, I. (2019). Kinorakurs Khoreografii Irzhy Kiliana [Film Perspective Choreography by Jiri Kylian]. *Vestnik Akademii Russkogo Baleta im. A. Ya. Vaganovoi [Bulletin of Vaganova Ballet Academy]*, 5, 94-106 [in Russian].
- Legka, S. (2019). Filosofske Pidgruntia Tvorchosti Baletmeistera Irzhy Kiliana [The Philosophical Basis of Creativity of Balletmaster Jiří Kylián]. *Aktualni Pytannia Mystetskoï Pedagogiky [Current Issues of Art Pedagogy]*, 10, 22-26 [in Ukrainian].
- Malinovskyi, V. (2018). Syntez Klasychnoho ta Postmodern Tantsiu yak Fundament dlia Bilshoho Vplyvu Ideinoi ta Emotsiinoi Sfery Vystavy na Hliadacha [Synthesis of Classical and Postmodern Dance as a Foundation for Greater Influence of the Ideological and Emotional Sphere of the Performance on the Viewer]. *Molodyi Vchenyi [Young Scientist]*, 5(57), 144-146 [in Ukrainian].
- Sharykov, D. (2008). *Klasyfikatsiia Suchasnoi Khoreografii: Napriamy, Styli, Vydy [Classification of Modern Choreography: Directions, Styles, Types]*. Vydavets V. Karpenko [in Ukrainian].
- Vaccarino, E. (2001). *Jiri Kylian.* L'Epos [in Italian].

Стаття надійшла до редакції: 27.10.2021

**БАЛЕТМЕЙСТЕРСКАЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ИРЖИ КИЛИАНА:
ОТ БАЛЕТНОЙ СЦЕНЫ
ДО КИНОТАНЦА**

Ткаченко Ирина Александровна
*Кандидат педагогических наук,
Сумской государственной педагогической университет
имени А. С. Макаренко,
Сумы, Украина*

Цель статьи — осветить этапы балетмейстерской деятельности Иржи Килиана и их влияние на развитие хореографического искусства эпохи постмодерн. Методология исследования. Анализ, синтез, обобщение, систематизация, которые применялись для выяснения состояния разработанности проблемы, выявленные биографических сведений, характеристики балетмейстерской деятельности Иржи Килиана; биографический метод, который помог изучению творческой деятельности балетмейстера; историко-генетический анализ и метод периодизации, которые позволили рассмотреть проблему исследования во временном континууме и выделить четыре этапа балетмейстерской деятельности хореографа-философа и выяснить особенности стиля, хореографический язык на каждом из этапов. Научная новизна. Впервые в украинском искусствоведении освещены этапы балетмейстерской деятельности Иржи Килиана; раскрыта сущность уникального авторского стиля Килиана; обобщенно методика и специфику работы художника с танцовщиками собственно созданной труппы при Нидерландском театре танца; выявлены особенности хореографического языка Килиана сквозь призму постмодернистской эпохи. Выводы. Доказано, что балетмейстерская деятельность Иржи Килиана характеризуется четырьмя этапами (сюжетно-драматургический, «черно-белый», отдаленно-иллюзионный, визуальный) и отмечается авторским стилем, экспериментальным новаторством, который заключается в разделении балетной труппы по возрастной категории и участием танцовщиков в постановочном процессе. Постмодернистская философско-эстетическая концепция приводит к поиску нового авторского хореографического направления и воплощается в кинотанце Иржи Килиана. Традиционная версия «Кармен», представленная Килианом в новой трагикомической интерпретации, стала эталоном короткометражных хореографических фильмов и продемонстрировала широкой публике совсем иную трактовку. Классические взаимоотношения и чувства между мужчиной и женщиной, которые присутствуют в «Кармен» Бизе, Килиан превращает в любовь женщины к автомобилю, что объясняется обыденностью постиндустриального общества.

Ключевые слова: хореография; постановка; балет; балетмейстер; театр танца; хореограф-философ; кинотанец

**JIŘÍ KYLIÁN'S
CHOREOGRAPHIC WORK:
FROM THE BALLET STAGE
TO THE CINEMA DANCE**

Iryna Tkachenko
*PhD in Education,
Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University,
Sumy, Ukraine*

The purpose of the article is to highlight the stages of Jiří Kylián's work as a ballet master and their influence on the development of postmodern choreographic art. Research methodology. Analysis, synthesis, generalisation, systematisation were applied to determine the current state of the issue, highlight the biographical data and characteristics of Jiří Kylián's choreographic activity; the use of the biographical method contributed to the study of the choreographer's creative activity; the historical and genetic analysis, and the method of periodisation allowed us to consider the issue in the time continuum and highlight four stages of the choreographic activity of the ballet master-philosopher and find out the features of the style, choreographic language at each stage. Scientific novelty. For the first time in Ukrainian art studies, the stages of Jiří Kylián's choreographic activity are described; the essence of his unique author's style is revealed; the methodology and special features of the artist's work with dancers of the troupe he created at the Netherlands Dance Theatre are summarised; the features of Kylián's choreographic language are shown through the prism of the postmodern era. Conclusions. The article demonstrates that the choreographic activity of Jiří Kylián is characterised by four stages (plot-dramatic, "black-and-white", remotely illusory, visual) and is marked by the author's style, experimental innovation, which consists in dividing the ballet troupe by age category and the participation of dancers in the staging process. The postmodern philosophical and aesthetic concept contributes to the search for a new choreographic direction, which is embodied in Jiří Kylián's cinema dance. The traditional version of the ballet Carmen presented by Kylián in a new tragicomic interpretation became the standard of short choreographic films and presented a completely different interpretation to the general public. Kylián transforms the classic relationships and feelings between a man and a woman that are present in Bizet's Carmen into a woman's love for the car, which is explained by the everyday life of the post-industrial society.

Keywords: choreography; staging; ballet; ballet master; dance theatre; choreographer-philosopher; cinema dance



This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.